

Scelta,

Informatie voor familieleden en naastbetrokkenen

Inleiding

Uw familielid, partner, vriend(in) of bekende neemt deel aan een behandeling die geboden wordt door Scelta, expertisecentrum voor Persoonlijheidsproblematiek.

Met deze folder willen wij u informeren over de volgende zaken:

- de behandelprogramma's van Scelta.
- de betrokkenheid van familie bij de behandeling
- een aantal adviezen voor familieleden en direct betrokkenen
- belangenorganisaties en activiteiten.

Algemene informatie over het expertisecentrum

Scelta is een landelijk opererend expertisecentrum voor mensen met persoonlijkheidsproblematiek. Diagnostiek, behandeling en begeleiding wordt geboden op verschillende locaties; in Apeldoorn, Nijmegen, Den Haag en Zutphen.

Scelta heeft een breed scala aan programma's en heeft professionals in huis met jarenlange ervaring met en expertise in poliklinische behandeling, deeltijdbehandeling en klinische behandeling.

De behandelprogramma's bieden psycho-medische zorg aan cliënten die, door de manier waarop zij omgaan met zichzelf en anderen, persoonlijk en/of sociaal zijn vastgelopen. Zijzelf en anderen ondervinden daar veel hinder van. Een persoonlijkheidsstoornis gaat doorgaans gepaard met een verscheidenheid aan andere psychische problemen zoals angst, depressiviteit, emotionele instabiliteit en impulsiviteit. De behandeling moet leiden tot aantoonbare verbeteringen op het gebied van sociaal functioneren, gedragsverandering en maatschappelijk functioneren. De resultaten worden gemeten en vergeleken met andere instellingen.

Naast behandeling wordt er informatie, voorlichting en training gegeven aan verschillende doelgroepen zoals hulpverleners, politie, cliënten, familie, media. Er wordt intensief samengewerkt met belangenorganisaties voor zowel cliënten als familieleden.

Scelta maakt deel uit van GGNet. Het zorgaanbod kan per locatie verschillen. Voor vragen is er altijd de mogelijkheid contact op te nemen. Zie voor contactinformatie de achterzijde van deze folder.

Voor meer informatie over GGNet, ga naar de website www.ggnet.nl.

Voor het motto, de missie en visie van Scelta verwijzen wij u graag naar de algemene website van Scelta www.scelta.net.

De behandeling

Voor mensen met persoonlijkheidsproblematiek is ambulante of poliklinische behandeling de meest voorkomende optie. De individuele poliklinische behandeling bestaat minimaal uit het voeren van regelmatige gesprekken met een hoofdbehandelaar eventueel aangevuld met losse modules. Daarnaast is er de mogelijkheid tot deeltijdbehandeling. Een deeltijdbehandeling bestaat uit een behandeling van enkele dagen per week. De cliënten die deelnemen aan deeltijdbehandeling krijgen in groepsverband een uitgebalanceerd pakket aan behandelactiviteiten aangeboden en worden (op indicatie) ook individueel begeleid.

Verder biedt Scelta klinische behandeling aan. Dit is de meest intensieve vorm van groepsbehandeling, waarbij cliënten de hele week zijn opgenomen en in een groep, een gespecialiseerd behandelprogramma volgen. Het klinische milieu dient daarbij als sociaal oefenveld, waarbinnen ander gedrag kan worden geoefend. Klinische behandeling en dagklinische behandeling in een deeltijdsetting worden alleen binnen Scelta Apeldoorn aangeboden.

Alle cliënten die binnen de verschillende programma's behandeld worden, hebben een vaste hoofdbehandelaar. De hoofdbehandelaar kan een psycholoog/psychotherapeut, een psychiater of een sociaal psychiatrisch verpleegkundige zijn. De psychiater draagt altijd de medisch/psychiatrische eindverantwoordelijkheid, ook als de hoofdbehandelaar geen psychiater is.

Naast de behandelprogramma's worden er behandelmodules gegeven die kunnen aansluiten bij wat een individuele cliënt nodig heeft. Een aantal voorbeelden van modules zijn: Cognitieve therapie; Sociale effectiviteitstraining; Dagstructurering; Voorlichting over de Borderlinestoornis in groepsverband; Mindfulness; Emotieregulatievaardigheidstraining; Beeldende therapie; Psychodrama; Psychomotorische therapie; Bed-op-recept (korte opname bij dreigende crisis), Zelfbeeld, Crisis-preventieschema, Ouder en kind.

De invulling van het behandelplan en het verloop hiervan is een voortdurend gespreksonderwerp tussen de cliënt en zijn/haar hoofdbehandelaar.

Beleid m.b.t. de betrokkenheid van familie en andere naastbetrokkenen bij de behandeling

Scelta heeft een eigen familie-/naastbetrokkenen-beleid en volgt, evenals GGNet de landelijk opgestelde modelregeling 'relatie ggz-instelling-naastbetrokkenen', de zogenaamde 'betrokken omgeving' (uit 2004, te downloaden via de website van Labyrint ~ In Perspectief).

Belangrijke aspecten van deze regeling zijn:

- het verstrekken van informatie aan familie en naastbetrokkenen (schriftelijk/mondelinge informatie, wijzen op voorlichtingsbijeenkomsten);
- het toegankelijk maken van de hulpverlening voor familie en naastbetrokkenen;
- het garanderen van goede communicatie/samenwerking met familie en naastbetrokkenen, zoals het oog hebben voor de draagkracht van naastbetrokkenen, het geven van instructie, met raad en daad terzijde staan, het bieden van nazorg na ernstige incidenten).

Binnen Scelta zijn hiervoor de volgende afspraken gemaakt:

- Elke hoofdbehandelaar of andere aangewezen behandelaar nodigt binnen zes weken (met toestemming van de cliënt!) de belangrijkste naastbetrokkenen van de cliënt uit om te inventariseren aan wat voor informatie, communicatie en contact de naastbetrokkenen behoefte hebben. Indien de hoofdbehandelaar niet als contactpersoon optreedt, dient een andere contactpersoon vanuit Scelta voor de naastbetrokkenen aangewezen te worden met wie naastbetrokkenen contact kunnen houden.
- Alle afspraken en uitkomsten van gevoerde gesprekken worden in het dossier van de cliënt vastgelegd.
- Er vinden afhankelijk van de gemaakte afspraken regelmatig evaluatiegesprekken plaats met de naastbetrokkenen over het verloop van de behandeling en de onderlinge afstemming/communicatie.

Scelta biedt de volgende opties voor familie en naastbetrokkenen:

- Individuele ondersteuning, voorlichting/psycho-educatie
- Samenwerking in het kader van de behandeling van een individuele cliënt zoals het maken van gezamenlijke afspraken
- Relatie/systeemtherapie
- Ondersteuningsgroepen (cursus omgaan met Borderline)
- Vaardigheidstrainingsgroep
- KOPP activiteiten (kinderen van ouder(s) met psychiatrische problematiek) i.s.m. jeugdpreventie

Klachtenprocedure

Medewerkers van Scelta vinden het belangrijk dat familieleden en naastbetrokkenen zich gehoord, erkend en geholpen voelen. Indien dit niet het geval is of de samenwerking met directbetrokkenen teleurstellend verloopt, bestaat er de mogelijkheid uw klacht te bespreken of een klacht in te dienen.

In eerste instantie kunt u zich dan wenden tot de hoofdbehandelaar van uw naaste die bij Scelta in behandeling is. Mocht dit niets opleveren dan kunt u achtereenvolgens nog de volgende stappen ondernemen. U kunt zich wenden tot de contactpersoon/coördinator familiebeleid, tot de manager van de locatie, tot de directeur van Scelta en hierna is er zelfs nog een mogelijkheid om contact te zoeken met de Raad van Bestuur.

Aansturing Scelta locaties

Elke Scelta locatie heeft een hoofd bedrijfsvoering, ook wel locatiemanager genoemd en een hoofd behandelen. De locatiemanager is verantwoordelijk voor het personeel en de algemene gang van zaken op de locatie. Het hoofd behandelen is verantwoordelijk voor de zorg/behandeling die geboden wordt aan onze cliënten op de

desbetreffende locatie.

Voor alle Scelta locaties is voor wat betreft de behandeling psychiater Erwin van Meekeren eindverantwoordelijk. U kunt op onze website per locatie zien wie de verantwoordelijken zijn.

Adviezen voor familieleden en direct betrokkenen

Zorg dat u geïnformeerd bent

Probeer zoveel mogelijk kennis te vergaren over de diagnose en de symptomen. Dit kan via brochures, boeken en internet, maar ook via de cliënt voor zover deze zich hierover wil uitlaten, via de behandelaar (met toestemming van de cliënt) en via Stichting Labyrint ~ In Perspectief, een zelfhulporganisatie voor direct betrokkenen van psychiatrische cliënten.

(H)erken de stoornis

Het herkennen van symptomen en vervolgens erkennen dat deze behoren bij een bekende stoornis is voor uzelf en voor de cliënt van belang.

Houd vol en bewaar uw geduld

Deze tip is gemakkelijk gezegd maar misschien wel het moeilijkst uitvoerbaar! Toch is het belangrijk dat u op de een of andere manier contact blijft houden, de cliënt heeft vaak al zoveel verloren. Zoek zonodig daarbij voor uzelf ondersteuning!

Maak goede afspraken

Goede afspraken ontstaan na wederzijds overleg. Deze mogen ook gelijkwaardig zijn met het principe 'voor wat hoort wat'. Met goede afspraken weet een ieder waar hij/zij aan toe is, wat hij/zij verwachten kan. Het is essentieel om u aan de afspraken te houden, dit houvast verhoogt het veilige gevoel van de cliënt. Hoewel u rekening kunt houden met de cliënt in verband met zijn/haar persoonlijkheidsproblematiek en ziekteverschijnselen, mag u hem/haar zeker wijzen op zijn/haar verantwoordelijkheden in deze. Het is belangrijk om afspraken te maken over wanneer, op welke tijdstippen, onder welke voorwaarden en waarvoor de cliënt bij u terecht kan. Vraag daarbij niet te veel van uzelf. Maak duidelijk waar u wel of niet bij kunt helpen

U kunt een luisterend oor en de nodige aandacht bieden, ook kunt u proberen om voor afleiding te zorgen. U kunt niet: altijd klaar staan, voor alles begrip tonen, behandelen, suïcide voorkomen, zelf een opname regelen. De cliënt zal zelf deskundige hulp moeten zoeken en aanvaarden. Geef liever steun dan advies. Probeer niet direct te reageren en 'wellesnietes' discussies te voorkomen. Probeer in het algemeen gematigd, dus niet 'zwart-wit' te reageren. Stel vragen als: 'leg mij eens uit, gisteren zei je dat, nu dit'. Verwijs naar gemaakte afspraken.

Overleg met anderen

Het gedrag van cliënten kan veel emoties oproepen. Praat erover met bekenden en stel, waar mogelijk, vragen aan behandelaars of zoek steun bij lotgenoten (Labyrint ~ In Perspectief). Probeer met andere directbetrokkenen overeenstemming te bereiken over de aanpak. Deze overeenstemming is in het bijzonder van belang tussen de ouders van een cliënt onderling.

Noodsituaties

Onmiddellijk reageren is nodig in crisis of noodsituatie: te veel pillen geslikt, ernstige zelfverwonding, ernstig in de war zijn. Probeer van tevoren duidelijk te maken wat u verstaat onder een crisis of noodsituatie en wanneer u actie zult ondernemen. Het best denkbare is dat de cliënt, behandelaar, en direct betrokkenen het eens zijn over wat te doen in welke situatie. Hiervoor is frequent overleg tussen alle partijen noodzakelijk. Afspraken kunnen worden vastgelegd in een schriftelijk, ook voor belanghebbenden beschikbaar, crisisplan. De realiteit gebiedt te zeggen dat overeenstemming niet zo gemakkelijk te bereiken is. Schakel bij nood de betreffende instanties in: in principe de huisarts, die zo nodig kan verwijzen (EHBO, crisisdienst). In dringende gevallen kan natuurlijk ook 1-1-2 gebeld worden.

Houd afstand en nabijheid in de gaten

Overlaad de cliënt niet met goed bedoelde adviezen, zit hem/haar niet te dicht op de huid. Afstand bewaren betekent niet een kille onverschilligheid of buitensluiten. Probeer een tussenweg te vinden tussen vastklampen en verstoten.

Eigen leven

Denk ook aan uw eigen leven, aan uw eigen gezin en uw eigen vrienden en kennissenkring. Zorg voor voldoende ontspanning en ga er op uit. Probeer de zorg en aandacht te verdelen over verschillende steunpunten, zodat niet alles op de schouders van een of twee personen, vaak de ouders of de partner, terecht komt. Zo'n situatie geeft immers een enorme verantwoordelijkheid en afhankelijkheid.

Professionele hulp

Accepteer professionele hulp, dit is geen schande!

Ga op zoek

Ga op zoek naar professionele, betrokken hulpverleners. Deze zijn te herkennen aan hun meelevende aard, informatieve stijl en de waarde die zij hechten aan goede samenwerking.

Loslaten

Leer afstand te nemen en los te laten. Communiceer dit wel goed naar alle betrokkenen! Dat wat je loslaat komt naar je toe!

Meer weten?

Stichting Labyrint ~ In Perspectief

De Stichting Labyrint ~ In Perspectief stelt zich ten doel om:

- familieleden en direct betrokkenen met elkaar in contact te brengen om elkaar te kunnen ondersteunen;
- familieleden wegwijs te maken en informatie te geven;
- (onder andere) aan hulpverleners voorlichting te geven om aandacht te vragen voor de positie van familie;
- belangen te behartigen van familie van psychiatrische cliënten;
- hulpverlening te verbeteren.

Naast telefonisch lotgenotencontact worden ontmoetingsdagen, thema-avonden, zelfhulpgroepen en telefoonkringen georganiseerd. Wanneer u in contact wilt komen met een regio-contactpersoon, bel dan het landelijke bureau. Zij geven, als u dat wilt, uw naam en telefoonnummer door aan de regiocontactpersoon. U wordt dan zo spoedig mogelijk teruggebeld.

Voor informatie kunt u terecht bij het landelijk bureau, op werkdagen van 10.00 - 15.00 uur, Telefoon (030) 254 68 03 (kantoor). Telefoon (030) 254 66 74 (lotgenotenlijn) Website: www.labyrint-in-perspectief.nl

Familieraad GGNet

De Familieraad van GGNet stelt zich ten doel de belangen van familieleden van cliënten bij GGNet te behartigen en te bevorderen dat de familie betrokken wordt bij de zorg voor de cliënt. Dat probeert de Familieraad op verschillende manieren te verwezenlijken.

De Familieraad organiseert ontmoetingsavonden om elkaar onderlinge steun te bieden, ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Bovendien probeert de Familieraad de relatie tussen behandelaren en familie waar nodig te verbeteren. Ook zorgt de Familieraad voor de nodige voorlichting, al dan niet in nauwe samenwerking met onderdelen van GGNet.

Enkele kerntaken van de familieraad zijn:

- Het blijvend aandacht schenken aan het familiebeleid binnen GGNet.
- Kan een luisterend oor bieden voor individuele problemen en klachten en kan u doorverwijzen voor verdere informatie en ondersteuning.
- Uitbrengen van een nieuwsbrief (tien keer per jaar).

Voor meer informatie kunt u terecht bij de staffunctionaris Familieraad,

Telefoon (0575) 580 816 of 06-51 69 81 79

E-mail: familieraad@ggnet.nl

Stichting Borderline

De Stichting Borderline is een landelijke cliëntenorganisatie en stelt zich ten doel:

- het bevorderen van de erkenning van borderline en het vinden van herkenning bij elkaar;
- de totstandkoming en bevorderen van onderlinge steun;
- het behartigen van de belangen van mensen met borderline.

Voor informatie kunt u terecht bij het landelijk bureau:

Postbus 1147

3500 BC Utrecht

Telefoon (030) 276 70 72

Internet: www.stichtingborderline.nl

E-mail: stichting@stichtingborderline.nl

Ondersteuningsgroepen

Regelmatig worden er ondersteuningsgroepen georganiseerd voor familieleden en direct betrokkenen met als doel het geven van voorlichting over een bepaalde stoornis en het bieden van handvatten hoe met deze stoornis om te gaan. Daarnaast is er veel ruimte voor lotgenotencontact.

Informatie over de inhoud en aanmeldingsprocedure van deze groepen kunt u vinden op de website van GGNet, www.ggnet.nl en van Scelta, www.scelta.net.

Websites

Algemene website van Scelta: www.scelta.net

Andere handige websites: www.moeilijkemensen.nl

www.kopouders.nl

www.zogeknogriet.nl

www.triade-borderline.nl

www.zelfbeschadiging.nl

www.trimbos.nl

Boeken

Enkele suggesties voor boeken over persoonlijkheidsproblematiek:

- 'Alles of Niets 'de borderlinestoornis' - Erwin van Meekeren
- Borderline de Baas. Gids voor naastbetrokkenen – Koos Krook
- Waarom ben je zo? Over persoonlijkheidsstoornissen – Moniek Thunissen
- Borderline hulpboek, Spaans en van Meekeren
- In de beste families, Paul Teunissen
- Leven met een borderliner P.Mason/R. Kreger
- Het borderline werkboek R.Kreger/J.P. Shirley
- Omgaan met borderline, van Meekeren/de Jong (beschikbaar vanaf 1e kwartaal 2010)

Locaties Scelta

Scelta Apeldoorn

Deventerstraat 459

7323 PT Apeldoorn

Postbus 928, 7301 BD Apeldoorn

Tel. (055) 3686271

Fax. (055) 3686271

Email: scelta.apeldoorn@ggnet.nl

Scelta Den Haag

Van de Spiegelstraat 19

2518 ES Den Haag

Tel. (070) 7000200

Fax: (070) 7000250

Email: scelta.denhaag@ggnet.nl

Scelta Nijmegen
Oranjesingel 32
6511 NV Nijmegen
Tel. (024) 3822260
Email: scelta.nijmegen@ggnet.nl

Scelta Zutphen
Molengracht 2a
7201 LX Zutphen
Tel. (0575) 599045
Email: scelta.zutphen@ggnet.nl

www.scelta.net